



AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ
İKİNCİ DAİRE

AYDEMİR - TÜRKİYE DAVASI
(Başvuru no: 17811/04)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

24 Mayıs 2011

İşbu karar Sözleşme'nin 44 / 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup şekli bazı düzeltmelere tabi tutulabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan ve (17811/04) numaralı başvurunun nedeni T.C. vatandaşları Ayten Aydemir (kendisi ve reşit olmayan üç çocuğu adına), öte yandan Abdullah Aydemir, Süleyman Aydemir ve Muhacır Aydemir (başvuranlar) tarafından 22 Mart 2004 ve 17 Temmuz 2007 tarihlerinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapılan başvurudur.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İzmir Barosu avukatlarından N. Osmanoğlu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar, sırasıyla 1977, 1968, 1976 ve 1938 doğumludur.

13 Mart 2001 tarihinde, Aydın Ceza Mahkemesi Hakimi (« hakim ») Aydın Cezaevi yakınlarında bulunan kırk üç ev için bir arama emri çıkarmıştır. Bu arama, tutukluların bir tünel yoluyla kaçmalarına yönelik her türlü yardımı engellemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

14 Mart 2001 tarihinde, bir gün önce çıkarılan arama emrine atıfta bulunan emniyet müdürlüğü, başvuranların evi de dahil altı adres için ek bir arama emri çıkarılması istemiyle Cumhuriyet savcısına başvurmuştur.

15 Mart 2001 tarihinde, Cumhuriyet savcısı bu doğrultuda bir talepte bulunmuş ve bu talebi kabul eden hakim aynı gün aşağıdaki arama emrini çıkarmıştır:

Aynı gün, emniyet müdürlüğüne bağlı polisler jandarma eşliğinde arama emrinde adı geçen adreslerde arama yapmıştır. Başvuranların evinde yapılan arama sırasında, başvuranlar Abdullah ve Süleyman Aydemir tutuklanmış ve başvuran Ayten Aydemir'in eşi, başvuran Muhacır Aydemir'in oğlu ve Abdullah ile Süleyman'ın erkek kardeşi Resul Aydemir (« Resul ») vefat etmiştir.

Olayla ilgili tutanakta, polislerin saat 09:00 civarında başvuranların evine geldikleri, evin iki bağımsız apartmandan oluştuğu: zemin katında başvuran Süleyman, eşi, çocukları, annesi ile babası başvuran Muhacır'ın oturduğu, üst katta, erkek kardeşler Abdullah ve Resul ile ailelerinin oturduğu belirtilmiştir. Bazı polis memurları zemin katında arama yaparken, üst katta « siz yine mi geldiniz? sizin aramalarınızdan bıktık, içeri giremezsiniz, girmenize izin vermem, içerisi dağınık » diyen Aydemir kardeşler ile diğer polisler arasında bir kavga çıkmıştır. Ayrıca iki kardeş içeri yalnız girmeyi teklif eden bir kadın polisi de reddetmiştir. Kardeşler polislerin üzerine doğru yürümüş ve içeri girmelerini engellemiştir. Daha sonra Abdullah ve Süleyman kardeşler polisleri engellemeye devam ederken, Resul apartmana girmiştir. Sonra Resul tekrar apartmandan çıkarak polisleri saldırmış ve mutfakta duvara asılı bir bıçağı almaya çalışmıştır. Güvenlik güçlerinin ondan evvel bıçağı almayı başarması üzerine Resul bir kez daha apartmana girmiş ve bu defa elindeki cam levhalı bir çerçeveyi göstererek dışarı çıkmıştır. Polislerin üzerine yürüyen ilgili şahıs, balkondan aşağı atlayacağını söyleyerek tehdit etmiştir. Bu kişinin hem kendisi ve hem de polisler için riskli hareketler sergilemesi üzerine, polisler Resul'ü yakalamak için müdahale etmemiş, ancak erkek kardeşleri Abdullah ve Süleyman'ı aşağı indirmişlerdir; kardeşlerin de direnmesi üzerine polisler güç kullanmak zorunda kalmış ve bu müdahalede ilgili şahısların özellikle

ellerinde bazı ufak yaralanmalar meydana gelmiştir. Abdullah ve Süleyman polis aracına bindirilmiştir. Bu sırada Resul aşağı inmiş ve elinde çerçeve ve çerçeveden söktüğü bir cam parçasıyla polislerin üzerine yürümüştür. Daha sonra bu çerçeveye kendisine vurmaya başlamıştır. Kardeşlerin Resul'ün sinir hastası ve kalbinden rahatsız olduğunu ve sakinleşmesi için rahat bırakılması gerektiğini söylemesi üzerine polisler ona müdahale etmemiştir. Resul daha sonra iki kardeşinin bulunduğu polis aracına saldırmıştır; polislerle çevrili araca yaklaşamayan ilgili şahıs kendisini yere atmıştır. Bu arada, olay yerindeki diğer polisler acil servisi aramışlardır. Bu olay sonrasında, oraya toplanan kalabalık düşmanca tavırlarla güvenlik güçlerine ve araçlarına saldırmışlardır.

Resul'ün bedeninde yapılan dış muayenede, sol kolunda, sol elinde ve sağ ayak bileğinde yüzeysel sıyrıkların olduğu tespit edilmiştir. Doktor ölüm sebebinin kesin olarak belirlenmesi için bir otopsi yapılması gerektiği sonucuna varmıştır. Otopsi aynı gün yapılmıştır. 1 Mayıs 2001 tarihinde Adli Tıp Kurumu tarafından düzenlenen otopsi raporu aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- sol kolun dışında 8,5 cm'lik bir çizik, sol elin baş ve işaret parmağı arasında yüzeysel bir yırtılma, pazılar üzerinde 3 cm'lik bir ekimotik alan, sağ bacağın dış malleol kısmında 1x1 boyutunda bir sıyrık, sol omuz ve dirsekte yüzeysel sıyrıklar ;
- ölüm nedeni: eski enfarktüs üzerine gelişen bir miyokard enfarktüsü, ve akciğer kanamasına bağlı damar ve solunum yetmezliği.

Polis tarafından tutuklandıktan hemen sonra sorgulanan başvuran Abdullah şu ifadeyi vermiştir:

Tutuklandıktan sonra sorgulanan başvuran Süleyman da erkek kardeşi ile aynı yönde ifade vermiştir.

Yine 15 Mart 2001 günü saat 13:00 sıralarında, ilgili şahıslar tıbbi muayeneden geçirilmiştir. Başvuran Abdullah ile ilgili tıbbi raporda, boynun ortasında 5 cm büyüklüğünde ekimotik bir sıyrık, sol omuzda 2x2 cm büyüklüğünde yüzeysel bir çizik, sol ön-kolda 10-12 cm büyüklüğünde yüzeysel bir çizik, sırtın bele yakın kısmında ekimotik yüzeysel sıyrıklar ve vücudun bir bölümünde (raporda okunmuyor) yüzeysel ekimotik izler tespit edilmiştir. Ortopedik muayene sonucunda, bir yumuşak doku zedelenmesi tespit edilmiş, diğer özel testlerde hiçbir anomaliye rastlanmamıştır. Başvuran Süleyman'ın tıbbi muayenesinde ise hiçbir darp ve yara izine rastlanmamıştır.

İlgili şahıslar Cumhuriyet savcısı önüne çıkarılmış ve başvuran Abdullah'ın ifadesine başvurulmuştur.

Başvuran Süleyman ise ifadesinde, Resul'ün aramalara itiraz ettiğini ve Abdullah'ın polislere içeri girmelerini teklif ettiğini söylemiştir. Bu olaydan sonra, polisler üç kardeşi kollarından tutarak binadan çıkarmışlar ve kendisi ile Abdullah'ı araca bindirmişlerdir. Süleyman ifadesinde, kardeşi Resul'ün polislere ne bağırdığını ve ne de direndiğini görmediğini ve oradaki kalabalığın onun düştüğünü görmesini de engellediğini söylemiştir.

İki kardeş aynı gün saat 15:25 sıralarında serbest bırakılmıştır.

A. Ölüm ve kötü muamele ile ilgili soruşturma ve ceza davası

16 ve 20 Mart 2001 tarihlerinde, Cumhuriyet savcısı aramalara katılan ekip amiri komiser Gökhan'ın da aralarında bulunduğu on iki polis memurunu dinlemiştir.

İfadelere göre, Resul ve sonra diğer aile fertleri aramalara itiraz etmiş ve polisler ile Aydemir kardeşler arasında bir kavga çıkmıştır. Bu kavga sırasında, komiser, Resul'ü kolundan tutmak istemiş, ancak ilgili şahıs elinden kurtularak apartmana kaçmıştır. Polisler, *jandarmanın yardımıyla* Abdullah ve Süleyman kardeşleri aşağı indirmişlerdir. Başvuran Abdullah'ı aşağı indirirken, polisler onunla birlikte merdivenlerden düşmüştür.

Komiser Gökhan, Resul'ün apartmanın içine girdikten sonra kapının yanında asılı olan bıçağa baktığını görmüş; ondan önce davranarak bıçağı almıştır. Resul'ün kalp hastası olduğunu öğrendikten sonra komiser, diğer polislerin evi boşaltmasını emretmiştir. Ev boşaltıldıktan sonra, Resul evden elinde bir cam parçasıyla çıkmış ve çerçeveye kendi kafasına vurmaya başlamış ve nihayetinde polis aracından birkaç metre mesafede yere düşmüştür.

17 Mart 2001 tarihinde, Cumhuriyet savcısı köy muhtarı ile bakkalın ifadesini almıştır. Köy muhtarı ifadesinde aramanın başlamasından hemen önce başvuranların evinde olmadığını ve bazı köylülerin kendisine polislerin Resul'ü dövdüğünü anlattıklarını söylemiştir. Bakkal ise, Resul'ün yerde yattığını ve bir polisi ona yardım ederken gördüğünü belirtmiştir.

27 Mart 2001 tarihinde, Cumhuriyet savcısı, biri arama koordinasyonundan sorumlu olan iki polis memurunu tanık sıfatıyla dinlemiştir. Polis memurları, komiser Gökhan'ın telsiz çağrısı üzerine olay yerine intikal ettiklerini söylemiştir. Olay yerine geldiklerinde, Abdullah ve Süleyman kardeşlerin polis aracında olduğunu ve Resul'ün elinde bir çerçeveye bağırıp çağırıldığını görmüşlerdir. Polis memurları, Resul'ün hiçbir polis müdahalesi olmaksızın yere düştüğünü ifade etmişlerdir.

27 Mart 2001 tarihinde, başvuran Abdullah arama sırasında kötü muameleyle maruz kaldığı gerekçesiyle Aydın Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur. Suç duyurusu şöyle kaleme alınmıştır:

30 Mayıs 2001 tarihinde, Cumhuriyet savcısı aramaya katılan on iki polis memurunu kötü muamele uygulamak ve kasıtsız adam öldürmekle ve başvuranlar Abdullah ve Süleyman'ı ise başkaldırmakla suçlamıştır. İddianameye göre, komiser Gökhan dahil üç polis memurunda iş göremez raporu gerektirmeyen ufak bedensel lezyonlar tespit edilmiştir.

12 Temmuz 2001 tarihinde, başvuranlar Abdullah, Süleyman ve Ayten polis memurları hakkında yürütülen ceza davasında müdahil taraf oluşturmuşlardır.

25 Eylül 2001 tarihinde, Yargıtay kamu düzenini bozmamak için davanın başka yerde görülmesinin daha doğru olacağına hükmetmiş ve davayı Bilecik Ağır Ceza Mahkemesi'ne (« ağır ceza mahkemesi ») göndermiştir.

21 Aralık 2001 ve 16 Şubat 2005 tarihleri arasında ağır ceza mahkemesi yirmi yedi duruşma gerçekleştirmiştir. İlk duruşmalarda, mahkeme istinabe yoluyla başvuranların, diğer aile fertlerinin, sanık polislerin, tanıkların, köy muhtarının ve bakkalın ifadelerini almıştır.

1 Nisan 2002 tarihinde, ek soruşturma talebinde bulunan başvuranların avukatı, ayrıca iki tanığın dinlenmesini ve arama emirlerinin dosyaya eklenmesini istemiştir. Avukat, yine Resul'ün vücudunda görülen yaraların oluşma koşullarının ve olay sırasında maruz kaldığı fiziki travmanın araştırılması için dosyanın Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesini talep etmiştir. Avukat son olarak, müvekkillerinin uğradığı zararların telafisini talep etmiştir.

15 Mayıs 2002 tarihinde, ağır ceza mahkemesi başvuran Süleyman'ı dinlemiştir. Süleyman, komiserin arama emrini kendisine göstermediğini ve üst katta bir kavganın çıktığını ifade etmiştir. Yine ilgili şahısın ifadesine göre, komiser Gökhan ve üç polis memuru, üç kardeşe kötü muamele uygulamış, kendisini ve Abdullah'ı aşağı indirmiş ve Resul'ü merdiven aralığında yumruklamıştır. Abdullah ile kendisi polis aracında bulunurken, kardeşi Resul'ün polisin onları götürmelerini engellemek için aracın önüne geçtiğini söyleyen ilgili şahıs yine ifadesinde, polis aracının içinde bulunan komiser Gökhan'ın «Çarpın şu iğrenç adama, sorumluluğu ben üstüme alıyorum.» dediğini ileri sürmüştür. Araç hareket ettiğinde, Resul sol taraftan aracı yakalamaya çalışmış ve araç ona çarpmıştır, daha sonra Resul yere düşmüştür. Polisler onu tekmeyle iyice dövmüşlerdir. Öte yandan, polisler kendilerini de binada ve aracın içinde çok kötü yumruklamışlardır.

Başvuran Süleyman daha önceki ifadesini komiser Gökhan'ın tehditleri altında verdiği gerekçesiyle geri çekmiştir.

Aynı duruşmada, ağır ceza mahkemesi başvuranların çağırdığı tanıklardan birini dinlemiştir. Bu tanık, polislerin üç kardeşi sokakta sürüklediğini, Resul'ün polislerin elinden kurtulduğunu, komiserin provoke eden tavırları üzerine onlara doğru gelerek polis aracına tutunduğunu gördüğünü ifade etmiştir. Komiserin emri üzerine, araç Resul'e çarpmış, yere düşürmüş ve elinin üzerinden geçmiştir. Tanık, ayrıca Resul'ün elinde bir çerçeve olduğunu fark etmediğini ve Resul düştükten sonra polislerin ona vurduğunu da görmediğini eklemiştir.

17 Mayıs 2002 tarihinde, ağır ceza mahkemesi istinabe yoluyla başvuranların çağırdığı ikinci tanığın ifadesini almıştır. Bu tanık, sivil polislerin Resul'ü binadan çıkardığını ve onu dövdüğünü gördüğünü belirtmiştir. Resul onların elinden kurtularak, bir komşunun bahçesine kaçmıştır. Bir polisin sözleri üzerine oradan çıkan Resul, kardeşlerinin götürülmesini engellemek için araca sınıksız tutunmuştur. Polisler Resul'e aracın gitmesine izin vermesini söylemişler, ancak Resul aracın önüne durmuş ve hareket eden araç ona çarparak yere düşürmüştür. Tanık, aracın arka tekerleğinin Resul'ün elinin üzerinden geçtiğini eklemiştir.

3 Temmuz 2002 tarihinde, ağır ceza mahkemesi, Resul'ün darp ve şiddete maruz kalıp kalmadığını ve eğer kaldıysa bu darbeler ile infarktüs ve akciğer kanaması arasında bir nedensellik bağı bulunup bulunmadığını araştırması için dosyayı Adli Tıp Kurumu İstanbul Şube Müdürlüğü'ne göndermiştir.

16 Ağustos 2002 tarihinde, dosyayı alan Adli Tıp Kurumu genel kurul oturumunda bir rapor hazırlamış ve aşağıdaki sonuçları açıklamıştır:

- mağdurun vücudunda gözlemlenen küçük sıyrıklar ölüm nedeni olacak nitelikte değildir,
- merhum kronik kalp ve damar hastalığından muzdarip olup, akciğer yüzeyinde eski ödem ve kanama izlerine rastlanmıştır.

Son olarak, adli tıp kurumuna göre, olayın müessir fiil olarak kabulü ve sübutu halinde, olay ile ölüm arasında nedensellik bağı olduğu söylenebilir.

18 Eylül 2002 tarihinde, ağır ceza mahkemesi başvuran Abdullah'ın ifadesini dinlemiştir.

Aynı duruşma sırasında başvuranların avukatı, iki arama emri olduğunu ve başvuranların evi ile ilgili olanın 15 Mart tarihini taşıdığını hatırlatmıştır. Aramanın 15 Mart günü sabahın erken saatlerinde yapıldığını vurgulayan avukat, hakimden bu saatten önce bir arama emri çıkartılmasının mümkün olmadığını ve dolayısıyla bu işte bir entrika döndüğünü savunmuştur. Avukat, dosyanın kendisine haber verilmeden Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesi dolayısıyla dosyaya hangi emrin konulduğunu bilmediğini eklemiştir. Bu nedenle avukat, böylesi bir usul yöntemine itiraz etmiştir.

28 Kasım 2002 tarihinde, başvuranların avukatı ek soruşturma talebini yinelemiştir. Avukat, ruhsal travma sonuçlarının müvekkillerinin bu yöndeki talebine rağmen araştırılmadığını belirtmiştir. Avukat, dosyanın yeniden Adli Tıp Kurumu'na gönderilmesini ve Resul'ün ruhsal travma ve aşırı stres mağduru olup olmadığını, eğer olduysa, bu unsurlar ile ölümü arasında bir nedensellik bağı bulunup bulunmadığının araştırılmasını talep etmiştir.

29 Kasım 2002 tarihinde, bir kez daha ağır ceza mahkemesi tarafından dinlenen başvuran Abdullah, olay günü polis ve Cumhuriyet savcısı önünde verdiği ifadelerle itiraz etmiştir. İlgili şahıs savcı karşısında komiser Gökhan'ın tehditleri altında böyle ifade verdiğini ve ifadesi alındığı sırada kardeşinin öldüğünü bilmediğini belirtmiştir.

24 Ocak 2003 tarihinde, ağır ceza mahkemesi başvuranların ek soruşturma talebini reddetmiştir. Mahkeme, 16 Ağustos 2002 tarihli Adli Tıp Kurumu raporunu yeterli bulmuş ve yeni bir bilirkişi raporuna gerek olmadığı kanaatine varmıştır.

Başvuranlar, 30 Ocak 2003 tarihinde Tabipler Odası'na başvurarak, ruhsal travma olup olmadığını ve varsa bunun Resul'ün ölümü üzerindeki olası sonuçlarının araştırılmasını istemişlerdir.

16 Eylül 2003 tarihinde, Tabipler Odası'nın dilekçesi üzerine Adli Tıp Derneği bir rapor hazırlamıştır. Bu raporda, üç doktordan oluşan bir heyet Resul'ün vücudunda tespit edilen yaraların ölümü sebebiyet verecek nitelikte olmadığını ve yaşadığı ruhsal travma ve stres ile sarf ettiği eforun pasif durumdaki iskemik kalp ve damar hastalığını aktif hale geçirdiğini ve bunun ölümü sebebiyet verdiğini belirtmiştir. Doktor heyeti, olayın doğası ve olay ile ölüm arasındaki süre göz önüne alındığında, bu ikisi arasında bir nedensellik bağı bulunduğunu kaydetmiştir. Heyet ayrıca, Resul'ün ölümüne neden olan kalp ve damar yetmezliğinin « ruhsal travma » tarafından provoke edildiği sonucuna varmıştır. Bu rapor dava dosyasına eklenmiştir.

14 Mayıs 2004 tarihinde, ağır ceza mahkemesi, sözkonusu aramanın yapıldığı bölgede güvenlikten sorumlu bir jandarma komutanını tanık olarak dinlemiştir. Bu komutan, polislerin Resul'e ya da diğer aile fertlerine vurduğunu görmediğini, ilgili şahısın sinirli bir tavır sergilediğini ve çerçeveye kendi kafasına vurduğunu ifade etmiştir. Komutan, etrafındaki insanlar sakinleştirmeye çalışırken Resul'ün titremeye başladığını ve yere düştüğünü eklemiştir.

28 Mayıs 2004 tarihinde, ağır ceza mahkemesi komiser Gökhan ile başvuranlar Abdullah ve Süleyman'ın katıldığı bir yüzleştirme seansı gerçekleştirmiştir.

Komiser verdiği ifadede, kendisi ile birlikte on iki polisten oluşan ekibinin hakim emrine uygun olarak aramaya başladıklarını belirtmiştir. Komiser, emir kâğıdını başvuran Süleyman'a sözlü olarak tebliğ ettiğini ve daha sonra aramalara başladıklarını ifade etmiştir. Zemin katındaki apartmanı terk ettikleri sırada, komiser üst katta bağrıışmalar olduğunu

duymuş ve Resul'ün polisleri kovaladığını görmüş ve yukarı çıkmıştır. Resul sabah saatlerinde yapılan bu aramadan ve ailesine verilen rahatsızlıktan şikâyetçi olmuş ve aramaya izin vermemiştir. Komiser, polislerin hakim emrini yerine getirdiğini belirtmiş ve onlara polislerin apartmana girmesine izin vermelerini teklif etmiştir. Polisler eve girmek istediklerinde, Resul bir eliyle polisleri, diğer eliyle komiseri iteklemiş ve atmosfer bir anda gerginleşmiştir. Hemen ardından polisler ile Aydemir kardeşler arasında bir kavga yaşanmıştır. Komiserin emri üzerine polisler Abdullah ve Süleyman kardeşleri *jandarma yardımıyla* aşağıya indirmişlerdir. Resul ise, apartmana girmiş ve elinde bir çerçeveye tekrar dışarı çıkmıştır. Paniklemiş bir vaziyette onlara doğru ilerlemiştir. Komiser, duvarda asılı bir bıçak görmüş ve Resul'ün o bıçağı alacağını düşünerek ondan önce davranmıştır. Daha sonra Resul bir kez daha onların üzerine yürümüştür; komiser ilgili şahsı kolundan yakalamak istemiş, ancak Resul'ün iri yapısı yüzünden başaramamıştır. Resul bir kez daha içeriye kaçmıştır. Taşkınlıkları gören komiser takviye istemiş ve olay yerinin boşaltılmasını emretmiştir. Köylüler başvuranların evinin önünde toplanmaya başladığı sırada, komiser, Resul'ün elinde bir çerçeveye dışarı çıktığını görmüştür. Resul'ün sağlık sorunlarını öğrendikten sonra ne komiser ve ne de polisler onu yakalamaya çalışmamıştır. Komiser, Abdullah ve Süleyman ile polis aracına binmiş ve onlardan kardeşleri Resul'ü sakinleştirmelerini istemiştir. Tam bu sırada Resul aracın önüne yatmıştır. Komiser, Resul'e vurmamış ve bu yönde bir emir vermemiştir.

Başvuranların avukatı tarafından sorgulanan komiser, arama emrinin kaç sayfa olduğunu ve kaç arama emri olduğunu hatırlamadığını ifade etmiştir. Komiser, aramaya başlamadan önce arama emrini okumadığını eklemiştir.

7 Temmuz 2004 tarihinde, ağır ceza mahkemesi tanık olarak polis aracının sürücüsünü dinlemiş ve sürücü ifadesinde Resul'e çarpmadığını belirtmiştir.

Başvuranların avukatı sürücünün tanık olarak dinlenmesine itiraz etmiş ve bu şahsın davada sanık olarak yer alması gerektiğini savunmuştur.

17 Eylül 2004 tarihinde, başvuranlar Abdullah ve Süleyman ile üç polis memurunun katılımıyla olay anının yeniden canlandırılması işlemi gerçekleştirilmiştir.

15 Ekim 2004 tarihinde, ağır ceza mahkemesi, gerçekleştirilen olay anının yeniden canlandırılmasına ilişkin raporu dosyaya eklemiş ve başvuranların avukatına layihasını sunması için bir süre tanımıştır. Başvuranların avukatı layihasında, olay anının yeniden canlandırılması sırasında aletin flaşındaki bir arıza nedeniyle üst kattaki apartmanın giriş kapısının fotoğrafının alınmadığına dikkat çekmiştir.

16 Şubat 2005 tarihinde, ağır ceza mahkemesi polis memurları hakkında beraat kararı vermiştir. Mahkeme, aramanın komiser Gökhan tarafından yürütüldüğünü kaydetmiştir. Birinci grup polisler, başvuranlar Muhacır ve Süleyman'ın oturduğu zemin katı aramıştır. Üst katta, başvuran Abdullah, ikinci grup polisler tarafından yapılan aramaya itiraz etmemiştir. Buna karşın, kardeşi Resul protesto ederek bağırma başlamış, ailenin diğer fertleri de ona destek verince olaylar birden tırmanmıştır. Polisler, Aydemir ve Süleyman kardeşleri tekrar aşağıya indirmiştir; Resul komiser Gökhan'ın elinden kurtulmayı başarmış, apartmana sığınmış ve oradaki bir çerçeveyi kırmıştır. Resul'ün hastalığını öğrenen polisler, onu etkisiz hale getirmeye çalışmamış ve üst katı terk etmiştir. Önceleri olaylar böylece yatışmıştır. Ancak, daha sonra Resul kardeşlerinin bir polis aracına bindirildiğini görmüştür. Kesinlikle kanıtlanmayan iddialara göre, bir polis memuru: «kadınların etekleri arkasına niye saklanıyorsun» diye bağırarak ve Resul bunun üzerine kardeşlerini kurtarmak için aracın önüne atlamıştır.

Ağır ceza mahkemesi, Aydemir ailesi ve komşularının iddialarına göre, polislerin komiser Gökhan'ın emri üzerine Resul'ü yakalayarak dövüklerini not etmiştir. Resul, yine de polislerin elinden kurtulmayı başarmıştır. Resul kardeşlerine doğru yürürken, polis aracı yine komiserin emri üzerine öldürecek bir şekilde ona çarpmıştır.

Ağır ceza mahkemesi, sanık polislerin ve diğer güvenlik güçlerinin ifadelerine göre, Resul'ün elinde bir cam parçası ile kardeşlerine yardım etmeye gelirken yere yığıldığını kaydetmiştir.

Mahkeme, hangi tarafın doğru söylediğinin kesin bir şekilde belirlenmesi mümkün olmadığından, dosyadaki tıbbi raporların dikkate alınması gerektiği kanaatine varmıştır. Mahkeme, bu raporlara göre, bir taraftan Resul'ün yakınlarının ifadelerinin aksine polislerden dayak yemediğini ve diğer taraftan da ölümün açıkça arabanın çarpmasıyla gerçekleşmediğini not etmiştir. Ağır ceza mahkemesi, ne komiser Gökhan ile ilgili iddiaların ve ne de Resul'ün polislerden yediği dayak nedeniyle öldüğünün kanıtlanamadığı sonucuna varmıştır.

Arama ile ilgili olarak ağır ceza mahkemesi, Cumhuriyet savcısı ile hakimin soyut bilgiler temelinde hareket ettikleri ve gerekli dikkati göstermedikleri kanaatine varmıştır. Mahkeme, özellikle aramaya ne köy muhtarının ve ne de bir hakim ya da savcının katılmadığını kaydetmiştir.

Son olarak, ağır ceza mahkemesi başkaldırma ile suçlanan başvuranlar Aydemir ve Süleyman'ın beraatına karar vermiştir.

15 Nisan 2005 tarihinde, başvuranlar temyiz mahkemesine giderek yakınlarının uğradığı ruhsal travmanın dikkate alınmaması ve sürücü ile koordinasyon sorumlusuna suç isnad edilmemesinden şikâyetçi olmuştur. Başvuranlar, apartmanın giriş kapısının fotoğrafının alınmaması dolayısıyla olay yerinde gerçekleştirilen canlandırma işlemindeki eksikliklerden de şikâyetçi olmuştur. Başvuranlar, arama emirlerindeki birçok yasaya aykırılığın gereği gibi incelenmediğini ve tespit edilmediğini eklemiştir. Bunun yanı sıra başvuranlar, komiser Gökhan tarafından yapılan tehdit, hakaret ve provokasyonlar ile polislerin attığı tekme ve yumrukları dikkate almadığı için ağır ceza mahkemesini de suçlamıştır.

14 Şubat 2007 tarihinde, Yargıtay, ilk derece mahkemesinin kararını onamıştır. Yargıtay, ağır ceza mahkemesinin, gerekçelerini açıklayarak, toplanan delillerin polislerin suçlu ilan edilmesi için yeterli nitelik ve derecede olmadığı kanaatine vardığını kaydetmiştir. Yargıtay, başvuranların delillerin değerlendirilmesi ve inceleme ve gerekçe yetersizliği ile ilgili savunmalarını reddetmiştir.

B. Arama ile ilgili soruşturma ve yargılama

Bu arada, 28 Kasım 2002 tarihinde başvuranlar arama emrini isteyen Cumhuriyet savcısı, bu emri veren hakim ve aramayı yürüten polis memurları hakkında görevi ihmal, görevi kötüye kullanma ve haneye tecavüzden Aydın Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuranlar ayrıca, iki arama emrinin yasaya aykırılığından şikâyetçi olmuş ve Cumhuriyet savcısı ile hakimi iç hukuk gereksinimlerini hiçe sayarak sırasıyla aramaları istemek ve yapılması için emir vermekle suçlamıştır. Başvuranlar yine, evlerine yönelik aramanın 13 Mart 2001 tarihli emir doğrultusunda gerçekleştirildiğini ve 15 Mart 2001 tarihli arama emrinin olaylardan sonra çıkarıldığını savunmuştur. Bu bağlamda, başvuranlar 15 Mart 2001 tarihli emre ilişkin savcılık arama talebi sıra numarasının 13 Mart 2001 tarihli emrin sıra numarasından daha küçük olduğunu belirtmiştir. Başvuranlar, özellikle polisleri emir

olmadan, bir savcı ya da hakim, bilge kişiler ya da komşular yokluğunda, başvuranlara emrin içeriği hakkında bilgi vermeden arama yapmakla, üst katta bir tünelin varlığını bulmaya çalışmakla ve apartmana girmek için giriş kapısını zorlamak suretiyle başvuranların aile yaşamına saygı gösterilmesi haklarını ihlal etmekle suçlamıştır. Başvuranlar, bu şikâyetleri için AİHS'nin 3, 5, 6, 8 ve 13. maddelerine atıfta bulunmuştur.

Cumhuriyet savcısı, suçlanan polisler ile tanık sıfatındaki diğer iki polisi dinlemiştir. Polisler çok genel anlamda ve çok kısa ifadeler kullanmış ve aramanın adli müzekkereye uygun olarak yapıldığını, ancak üst katta oturanların aramaya karşı çıktıklarını belirtmiştir.

Üç polis memuru ve komiser Gökhan'ın ifadeleri istinabe yoluyla alınmıştır. İlgili şahıslar, ifadelerinde, aramayı emir doğrultusunda gerçekleştirdiklerini ve üst katta, oturanların itirazı ve daha sonra çıkan kavga nedeniyle arama yapmadıklarını belirtmiştir. Komiser Gökhan kendi payına, üst katta arama yapılma gerekçesinin, bir hapisten kaçma projesinde işbirliği yapıldığını kanıtlamaya yarayacak tüm ipuçlarını bulmak olduğunu belirtmiştir. Polis memurlarından biri, başvuran Abdullah'ın bir arama emri olup olmadığını sorduğunu ve başka bir polis memurunun bulunduğu alt kattan ilgili şahsa belgeyi gösterdiğini ifade etmiştir.

12 Eylül 2003 tarihinde, Cumhuriyet savcısı suçlanan polisler hakkında takipsizlik kararı vermiştir. Cumhuriyet savcısı, sözkonusu polislerin güvenliği sağlamaya yönelik bir operasyon kapsamında çıkarılan 13 ve 15 Mart 2001 tarihli emirlere istinaden arama yaptıkları kanaatine varmıştır. Başvuranlar, bu karara itiraz etmiştir. 28 Ocak 2004 tarihinde, bu itirazları ağır ceza mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

Cumhuriyet savcısı ve hakim hakkında yapılan suç duyurusu ile ilgili olarak ise, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, 9 Mayıs 2003 tarihli kararında bu kişiler hakkında kovuşturma açmaya gerek olmadığı sonucuna varmıştır. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ilk önce aramanın eski Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 94. maddesi gereğince emredildiğini ve daha sonra savcı ve hakimin yetkileri dahilinde hareket ettiklerini belirtmiş ve son olarak da görevi kötüye kullandıkları yönündeki iddiaların dayanaktan yoksun olduğunu kaydetmiştir.

Başvuranlar Ayten ve Abdullah 9 Mayıs 2003 tarihli kararın iptali için Ankara İdare Mahkemesi önünde itiraz etmiştir. Bu itiraz 20 Nisan 2004 tarihinde reddedilmiştir.

Aynı başvuranlar temyize gitmiş ve talep ettikleri halde idare mahkemesi önünde halka açık duruşma yapılmadığından ve bu mahkemenin karar gerekçesi sunmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuranlar ayrıca, soruşturmanın yetersiz olduğunu ileri sürmüş ve mahkemenin kararını, yasalar ve AİHS hükümleri bakımından uygun olup olmadığını incelemeyen, sadece 15 Mart 2001 tarihli emre dayanarak verdiğini savunmuştur. Bu noktada, başvuranlar arama anında emrin henüz çıkmamış olduğunu yineleyerek arama emrinin gerekçesi bulunmadığından şikâyetçi olmuştur. Başvuranlar, öte yandan suçlanan savcı ve hakimin dinlenmediğini ve/veya ifade tutanaklarının bildirilmediğini savunmuştur. Son olarak başvuranlar, 13 ve 15 Mart tarihli emir kağıtları üzerindeki yargıç kayıt numaralarının aynı olmasına karşın, farklı imzaların yer aldığını ileri sürmüştür.

18 Ekim 2005 tarihinde, Danıştay duruşma yapılmadığı gerekçesiyle kararı bozmuştur.

7 Kasım 2007 tarihinde, idare mahkemesi ilk kararını yinelemiştir. Aramaya, tünel yoluyla hapisten kaçma olasılıklarını ortadan kaldırmak amacıyla ceza mahkemesi hakimi tarafından

izin verildiğini kaydeden idare mahkemesi, emrin hukuka uygun olduğu sonucuna varmıştır. İdare mahkemesi, 15 Mart 2001 tarihli emir üzerinde savcılık işlem numarası ile ilgili basit bir yazım hatası yapıldığı kanaatine varmış ve emrin arama işleminden sonraki bir tarihte çıkarılarak geriye dönük olarak işletildiğinin kanıtlanamadığı sonucuna varmıştır. Mahkeme, Cumhuriyet savcısı ve hakimin yetkileri dahilinde hareket ettiklerini belirtmiş ve bu adli makamların görevlerini kötüye kullandıklarının, taraflı davrandıklarının ya da görevi ihmal ettiklerinin kanıtlanamadığını kaydetmiştir.

29 Aralık 2008 tarihinde, Danıştay bu kararı onamıştır.

C. Tazminat davası

Belirtilmeyen bir tarihte başvuran Ayten, eşinin ölümünü ve kanaatine göre aramayı lekeleyen yasaya aykırılıkları gerekçe göstererek tazminat talebi ile Aydın İdare Mahkemesi önünde dava açmıştır.

20 Mayıs 2005 tarihinde mahkeme, polislerin müdahalesi ile Resul'ün ölümü arasında bir nedensellik bağı bulunmadığı gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir. Ayrıca mahkeme, aramanın emre uygun olarak yürütüldüğü kanaatine varmıştır.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 2. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Ayten Aydemir, Abdullah Aydemir ve Süleyman Aydemir yakınları Resul Aydemir'in ölüm koşullarının AİHS'nin 2. maddesini ihlal ettiğini iddia etmektedir.

Başvuranlar, Resul'ün polis müdahalesi sırasında fiziksel ve psikolojik şiddet sonrası öldüğünü savunmakta ve bu bağlamda Tabipler Odası'nın raporunda varılan sonuçlara atıfta bulunmaktadır. Başvuranlar, yargılama sırasında bu raporun dikkate alınmamasından şikâyetçi olmakta ve komiser Gökhan'ın Resul hakkında söylediği düşmanca ve kışkırtıcı sözlerin ve yine komiserin ona çarpmaları için verdiği emrin, bu yöndeki tanık ifadelerine rağmen, ağır ceza mahkemesi tarafından dikkate alınmadığını eklemektedir. Başvuranlar ayrıca, mahkemenin Adli Tıp Kurumu'na ruhsal travmanın etkilerini araştırma talebinde bulunmadığını savunmaktadır. Başvuranlar son olarak, mahkemenin bütün ifade ve deliller toplanmadan Adli Tıp Kurumu'na bilirkişi raporu talep etmesini eleştirmektedir.

Hükümet, mevcut dava koşullarında, Resul'ün ölümündeki sorumluluğun yetkili makamlara yüklenemeyeceğini belirtmektedir. Tıbbi raporlara atıfta bulunan Hükümet, başvuranların yakınlarına kötü muamele uygulandığı yönündeki iddialarının dayanaktan yoksun olduğunu savunmaktadır. Hükümet, ilgili şahıs olaydan önce kronik kalp ve damar hastalığından muzdarip olduğunu ve ciddi solunum sorunları yaşadığını hatırlatmaktadır. Hükümet, Resul'ün ölümünden hemen sonra bir soruşturma başlatıldığını, daha sonra polisler hakkında bir ceza davası açıldığını, ancak ne soruşturmanın ve ne de ceza davasının Resul'ün polislerin eylemleri sonucu öldüğünü kanıtlanamadığını eklemektedir.

AİHM, 2. maddenin sunduğu korumanın önemi dikkate alındığında, ölümle sonuçlanan durumlara ilgili şikâyetler incelenirken son derece dikkatli davranmak ve sadece güç kullanan Devlet görevlilerinin eylemlerini değil, aynı zamanda dava koşullarının bütünü ve özellikle sözkonusu eylemlerin hazırlanış ve kontrolünü dikkate almak durumunda olduğunu

hatırlatmaktadır (*Birleşik Krallık aleyhine McCann ve diğerleri davası*, 27 Eylül 1995, prg. 150, seri A n° 324). Daha sonra AİHM, Devlet'in bu hüküm açısından sorumlu tutulabilmesi için, Devlet görevlilerinin bir güvenlik operasyonunda kullanacakları yöntem ve araçları seçerken, sivillerin kazara ölmesini engelleyecek ya da en azından bu riski düşürecek önlemleri almamış olması gerektiğini hatırlatmaktadır (*Türkiye aleyhine Ergi davası*, 28 Temmuz 1998, prg. 79, *Karar ve hükümlerin derlemesi* 1998-IV).

Mevcut davada AİHM, yapılan aramanın gelişimi göz önüne alındığında, yetkili makamların Resul'ün hayatını tehlikeye atacak tüm risklerin en aza indirilmesini sağlamak için gerekli dikkati gösterip göstermediklerini ve aldıkları önlemlerin seçiminde ihmal olup olmadığını açığa kavuşturmalıdır (bakınız, bu yönde, *Fransa aleyhine Saoud davası*, n° 9375/02, prg. 90, CEDH 2007-XI).

AİHM, Resul'ün ölümüne sebep olan koşullarla ilgili iki farklı anlatımla ve bu nedenle AİHS'nin 2. maddesi bakımından birbirinin tersi sonuçlarla karşı karşıya olduğunu not etmektedir.

Bu bağlamda AİHM, olaylarla ilgili kendi görüşünün ulusal mahkeme ve yüksek mahkemelerin görüşlerinin yerine geçemeyeceğini, zira ilke olarak toplanan verileri değerlendirme görevinin onlara düştüğünü hatırlatmaktadır (*Almanya aleyhine Klaas davası*, 22 Eylül 1993, prg. 29, seri A n° 269). Gerçekte, ifade veren sanık ve tanıkları bizzat gördükleri için esas hakimleri, ifadelerin güvenilirliğini değerlendirmek açısından daha iyi bir konuma sahiptir. Yine delillerin kabuledilebilirliği hususunda da durum aynıdır (*Fransa aleyhine Pelissier ve Sassi davası*, [GC], n° 25444/94, prg. 62, CEDH 1999-II). Bununla birlikte, AİHM ulusal mahkemelerin tespitlerinin kendisini bağlamadığını ve elindeki tüm unsurlar ışığında kendi değerlendirmesini yapma özgürlüğüne sahip olduğunu hatırlatmaktadır (*Avusturya aleyhine Ribitsch davası*, 4 Aralık 1995, prg. 32, seri A n° 336). AİHM, olayları kurarken « her türlü makul şüphenin ötesindeki » delil kıstasından yararlanmaktadır. Bu türden bir delil, yeteri kadar ciddi, açık ve birbiriyle uyumlu bir dizi ipucundan ya da çürütülemeyecek karinelere oluşabilir (*Birleşik Krallık aleyhine İrlanda davası*, 18 Ocak 1978, prg. 161 *sonunda*, seri A n° 25).

AİHM, mevcut dava konusu olan olayların iç hukuk düzeyinde kurulduğunu kaydetmektedir. AİHM, başvuruların kendisine Bilecik Ağır Ceza Mahkemesi'nin tespitlerini çürütecek ve başka bir sonuca varmasını sağlayacak nitelikte herhangi bir delil sunmadığını not etmektedir (*Klaas*, ilgili bölüm, prg. 30). AİHM, olayların sonrasında yürütülen soruşturma ve daha sonra ağır ceza mahkemesi önünde görülen ceza davasında yetkili makamların Resul'ün ölüm koşullarını doğru bir şekilde belirlemek için her türlü çabayı gösterdiği kanaatine varmaktadır. Yetkili makamlar ciddi anlamda yargılamamanın yetersiz ya da tutarsız olduğu ve başvurularını bu yargılamaya ortak etmedikleri yönünde suçlanamaz. AİHM'nin kanaatine göre, başvuruların dile getirdikleri eksiklikler Resul'ün ölümü konusunda yürütülen soruşturma ve yargılamamanın ciddi ve kapsamlı olma niteliği üzerinde olumsuz bir etki yaratmamaktadır. Her ne kadar bazı olaylar kesinlik kazanmamış olsa da, AİHM bu olayları kendisine sunulan belgeler ışığında değerlendirdiğinde, ulusal mahkemelerin tespitlerini başlangıç noktası olarak almak suretiyle dava hakkında fikir sahibi olmasına yetecek derecede gerçek unsur ve delile ulaştığı kanaatine varmaktadır (*Yunanistan aleyhine Makaratzis davası* [GC], n° 50385/99, prg. 48, CEDH 2004-XI).

Bu bağlamda AİHM, güvenlik güçlerinin bir mahkeme kararını uygulayarak arama yapmak üzere başvuruların evine müdahale ettiklerini ve bu güvenlik önleminde kırk dokuz evin hedef alındığını, başvuruların evinde yapılan aramanın on iki polis memurundan kurulu

bir ekip tarafından yürütüldüğünü ve başlarında bir komiser bulunduğunu, arama sırasında polislerin ilk önce Resul'ün öfke ve muhalefetiyle karşılaştıklarını, daha sonra polisler ile Aydemir ailesi arasında bir kavganın çıktığını ve Resul'ün bir enfarktüs sonucu öldüğünü gözlemlemektedir.

AİHM, öncelikle polislerin Resul'e karşı öldürücü bir güç kullanmadıklarını not etmektedir. İlgili şahıs ile polisler arasında bir kavga yaşandığı doğrudur. Bununla birlikte, vücudunda tespit edilen yaralar ölüm sebebi olarak değil (bakınız Adli Tıp Kurumu'nun 16 Ağustos 2002 tarihli raporu) ; daha çok güvenlik güçleriyle boğuşma sırasında oluşan yaralar olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla, AİHM, tıbbi raporlara bakarak, Resul'ün polislerin kasıtlı darbelerine maruz kaldığı yönündeki iddiaları dayanaktan yoksun olarak değerlendirmektedir. Başvuranların birçok polisin tekme ve yumruk attıkları yönündeki iddiaları doğru olsaydı, şüphesiz Resul'ün vücudunda doktorların tespit ettikleri yaralardan farklı izlere rastlanırdı (bakınız, bu yönde, *Fransa aleyhine Milan davası*, n° 7549/03, prg. 31, 24 Ocak 2008). AİHM, dahası başvuranların – özellikle Abdullah Aydemir'in – bu konudaki ifadelerinin zaman içinde geliştiğini kaydetmektedir. Gerçektende, olay günü verdikleri ifade ne kendisi ne de erkek kardeşi bu muameleden söz etmemişlerdir. Daha sonra verdikleri ifadelerde şikâyet ettikleri muamelenin zamanlaması ve şiddeti konusunda çelişkiler bulunmaktadır (yukarıdaki ilgili paragraflar). Resul'ün polis aracının çarpmasından sonra yere düştüğü iddiasına gelince, ilgili şahsın vücudunda bu iddiaları destekleyecek nitelikte herhangi bir yara izine rastlanmadığı çok açıktır. AİHM, her halükarda, iddia edilen çarpma ile Resul'ün ölümü arasında bir nedensellik bağı bulunduğunun kanıtlanamadığını gözlemlemektedir. Yukarıda belirtilen unsurlar dikkate alındığında, AİHM, başvuranların Resul'ün ölümünün doğrudan polis müdahalesi sırasında maruz kaldığı fiziksel şiddet sonucu gerçekleştiği yönündeki iddialarının mesnetsiz olduğu kanaatine varmaktadır. Bu bağlamda AİHM, başvuranların yakınının ölümü ile ilgili olarak ulusal mahkemelerin yaptığı açıklamaları yeterli bulmaktadır.

Bu noktada, polis memurlarının kullandığı gücün, kendi içinde ölümcül olmasa dahi, yine de Resul'ün ölümünü provoke etmiş ya da en azından onun sağlık durumu göz önüne alındığında bunu hızlandırmış olabilir mi sorusuna cevap aramak gerekmektedir. Burada, aile fertlerinden Resul'ün sağlık durumunu öğrendikten sonra polis memurlarının ona karşı sergilediği davranışın yakından incelenmesi uygun olacaktır.

AİHM, mevcut davayı, bir şahsın hayati tehlike koşullarında yakalanarak etkisiz hale getirilmesini konu eden diğer davalardan ayırmak gerektiği kanaatindedir (*Saoud*, ilgili bölüm, prg. 90, ve *İsviçre aleyhine Scavuzzo-Hager ve diğerleri davası*, n° 41773/98, prg. 66, 7 Şubat 2006). Dosyadaki unsurlardan anlaşıldığına göre, polisler başvuranların yakınına kelepçe takmamış, etkisiz hale getirmemiş ve ilgili şahıs üzerinde hayati tehlike yaratacak fiziksel bir güç uygulamamıştır. Aksine güvenlik güçleri ilgili şahısı ne pahasına olursa olsun yakalamaya çalışmamış ve Resul'ün sınırlı tavırları karşısında müdahale ederken daha esnek davranmışlardır.

Son olarak, – Tabipler Odası'nın raporunda belirtildiği gibi – Resul ile polis memurları arasında yaşanan kavga ile maruz kaldığı ruhsal travmanın gerçekten Resul'ün sağlık durumunu kötüleştirdiği varsayılsa bile, AİHM, yaşananlardan Savunmacı Devlet'i sorumlu tutmak için, ayrıca polis memurlarının, Resul'ün her zaman kullanılan yakalama teknikleri yanı sıra çok daha ciddi önlemler alınmasını gerektiren bir savunmasızlık halinde olduğunu, makul bir şekilde, anlayacak konumda olmaları gerektiği kanaatine varmaktadır (bakınız, bu yönde, *Scavuzzo-Hager ve diğerleri*, ilgili bölüm, prg. 61). Oysa, mevcut davada durum böyle

olmadığından, güvenlik güçlerini enfarktüs olasılığını öngörmedikleri için suçlamak, onlara gerçekçi olmayan ve aşırı bir yük dayatmak anlamına gelecektir.

Yukarıdaki unsurları dikkate alan AİHM, başvuranların yakını Resul'ün ölümünün AİHS'nin 2. maddesi bakımından Devlet'in sorumluluğuna girmediği kanaatine varmaktadır.

Bunun sonucunda, sözkonusu şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olduğundan, AİHS'nin 35. maddesinin 3 ve 4. maddeleri uyarınca reddedilmelidir.

II. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Abdullah Aydemir ve Süleyman Aydemir, AİHS'nin 3. maddesine atıfta bulunmakta ve arama sırasında kötü muameleyle maruz kaldıklarından şikâyetçi olmaktadır.

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun delil unsurlarıyla desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. AİHM, iddia edilen olayları kurarken « her türlü makul şüphenin ötesindeki » delil kıstasından yararlanmaktadır. Bu türden bir delil, yeteri kadar ciddi, açık ve birbiriyle uyumlu bir dizi ipucundan ya da çürütülemeyecek karinelere oluşabilir (*İrlanda*, ilgili bölüm, prg. 161 *sonunda*).

Önce başvuran Süleyman ile ilgili olarak AİHM, ilgili şahısın, iddialarını destekleyen kesin delil unsurları sunmadığını ve polislin kendisine uyguladığı kötü muamele hakkında ayrıntılı ve inandırıcı açıklamalar yapmadığını not etmektedir. Olaylardan hemen sonra düzenlenen tıbbi rapor, ilgili şahısın vücudunda hiçbir darp ve yara izine rastlanmadığını göstermektedir.

Daha sonra başvuran Abdullah ile ilgili olarak AİHM, olaylardan birkaç saat sonra ilgili şahıs üzerinde yapılan doktor muayenesinde, boynun ortasında 5 cm büyüklüğünde ekimotik bir sıyrık, sol omuzda 2x2 cm büyüklüğünde yüzeysel bir çizik, sol ön-kolda 10-12 cm büyüklüğünde yüzeysel bir çizik, sırtın bele yakın kısmında ekimotik yüzeysel sıyrıklar ve vücudun bir bölümünde yüzeysel ekimotik izler tespit edildiğini kaydetmektedir.

Hükümet'e göre, sözkonusu izlere arama sırasında ilgili şahsı yakalamak ve etkisiz hale getirmek için polislin haklı olarak kullanmak zorunda kaldığı güç neden olmuştur. Başvuran ise, arama emrini görmek istediği için polislerden kötü muamele gördüğünü ve üst katın balkonundan aşağı atıldığını ileri sürmektedir.

AİHM, öncelikle olayların başvuran Abdullah tarafından anlatılan versiyonunun zaman içinde önemli ölçüde değişiklik gösterdiğini not etmektedir. AİHM ayrıca, ilgili şahısın olay günü yapılan doktor muayenesi sırasında AİHM önünde şikâyet ettiği kötü muamele iddialarını dile getirmediğini ve dosyadaki unsurlara bakıldığında, daha sonra da bu doktor muayenesinin güvenilirliği konusunda hiçbir itirazda bulunmadığını kaydetmektedir.

AİHM, daha sonra bu başvuranın vücudunda tespit edilen yaraların mutlaka iddia edilen kötü muamele ile ilişkili olması gerekmediğini gözlemlemektedir. AİHM, balkondan düşen ve birçok polis tarafından tekme ve yumruklarla dövülen bir kişinin vücudunda hiç kuşkusuz çok daha farklı yara izleri olacağı kanaatindedir. AİHM'nin düşüncesine göre, 15 Mart 2001 tarihli doktor muayenesi sırasında tespit edilen yaralar daha çok Hükümet'in anlattığı koşullarda gelişen bir yakalama olayında meydana gelmiştir.

Son olarak AİHM, olay tutanağı ve bazı polis memurlarının ifadelerinin başvuran ile polislerin merdivenlerden düştüğüne işaret ettiğini ve ilgili şahısın bu olguya itiraz etmediğini kaydetmektedir.

Bu koşullar altında AİHM, başvuran Abdullah'ın vücudunda gözlemlenen yara izlerinin daha çok polisin ilgili şahısı yakalamak için kullandığı güç sonucu meydana gelen yaralar şeklinde değerlendirilebileceği ve yaraların kaynağı hakkında şüpheye düşecek bir durum olmadığı kanaatine varmaktadır (*Klaas*, ilgili bölüm, prg. 30, ve *Fransa aleyhine R.L. ve M.-J.D. davası*, n° 44568/98, prg. 67, 19 Mayıs 2004). Ayrıca dosyada polislerin başvurana kasıtlı olarak vurduklarını gösteren herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

Bu nedenle AİHM, mevcut davada kullanılan gücün orantılı olup olmadığını araştırmalıdır. Bu bağlamda AİHM, meydana gelen yaralanmalara ve bunların hangi koşullarda oluştuğuna özel bir önem vermektedir. AİHM, dosyadan da anlaşıldığı gibi, aramaların hareketli geçtiğini ve kavga sırasında bazı polislerin yaralandığını gözlemlemektedir. İlgili şahsın vücudunda tespit edilen yara izleri ile ilgili olarak AİHM, bu izlerin iş göremezlik raporu gerektirmeyen hafif yaralanmalara ait olduğunu not etmektedir.

AİHM ayrıca, başvurayı yakalamak ve etkisiz hale getirmek için kullanılan gücün mevcut dava koşullarında gerekli ve orantılı olduğu sonucuna varmaktadır.

Bunun sonucu olarak, sözkonusu şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olduğundan, AİHS'nin 35. maddesinin 3 ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmelidir.

III. AİHS'NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Bütün başvurular AİHS'nin 8. maddesinde öngörülen konut dokunulmazlığı haklarının ihlal edildiğini savunmaktadır.

Hükümet, başvuranlar ile ölen yakınlarının engellemesiyle arama yapılamadığını ve dolayısıyla başvuranların konut dokunulmazlığı haklarına müdahale edilmediğini belirtmektedir. Bununla birlikte, AİHM'nin ilgili şahısların haklarına müdahale edildiği kanaatine varması durumunda bile Hükümet, ihtilafli önlemin iç hukuka uygun ve 8. maddenin ikinci paragrafı bakımından haklı olduğu görüşünü bildirmektedir. Hükümet, bu noktada başvuranların iddiaları ile ilgili etkili bir soruşturma yürütüldüğünü eklemektedir.

Başvuranlar, aramanın gerçekleştirildiği sırada polislerin elinde o arama ile ilgili emir bulunmadığını savunmaktadır. Bu bağlamda, başvuranlar kendi evleri için arama emrinin 15 Mart tarihinde çıkarıldığını ve polislerin de aynı gün sabahın erken saatlerinde kapılarını çaldığını belirtmektedir. Başvuranlar, aramanın iç hukuka uygun olarak yürütülmediğini, zira aramanın bir hakim/savcı ya da yasaların öngördüğü başka bir görevli eşliğinde yapılmadığını ve kendilerinin bile arama emrinin içeriğini görme imkânı bulamadıklarını eklemektedir. Başvuranlara göre, arama emri belirsiz ifadelerle yazılmış ve ihtilafli önlemin gerektirdiği somut deliller olmadan çıkarılmıştır. Başvuranlar son olarak ulusal makamlar tarafından yürütülen soruşturmanın etkisiz olduğunu ileri sürmekte, Cumhuriyet savcısının bu konuyu aydınlığa kavuşturmaya çalışmadığını ve iddialarını gereği gibi incelemeyi savunmaktadır.

AİHM, güvenlik güçlerinin ceza mahkemesi hakimi tarafından 15 Mart 2001 tarihinde çıkarılan arama emrini uygulayarak başvuranların evine gittiklerini gözlemlemektedir. Hakim, bu emri, emniyet müdürlüğünün bir gün önceki talebine istinaden Cumhuriyet savcısının aynı gün sunduğu talep üzerine çıkarmıştır. Bu bağlamda, başvuranların arama sırasında polislerin elinde sözkonusu emir olmadığı yönündeki iddiaları ulusal mahkemelerde incelenmiştir. İdare mahkemesi, 15 Mart 2001 tarihli emir üzerinde savcılık işlem numarası ile ilgili basit bir

yazım hatası yapıldığı kanaatine varmış ve emrin arama işleminden sonraki bir tarihte çıkarılarak geriye dönük olarak işletildiğinin kanıtlanamadığı sonucuna varmıştır. Dosyayı inceledikten sonra AİHM, bu sonucu yeniden incelemek için hiçbir neden bulamamıştır. Başvuranlar tarafından AİHS'nin 8. maddesi açısından dile getirilen şikâyetler için AİHM, başvuranlar Muhacır ve Süleyman'ın durumu ile başvuranlar Ayten ve Abdullah'ın durumunun ayrı ayrı incelenmesinin daha uygun olacağı kanaatine varmaktadır.

A. Başvuranlar Muhacır ve Süleyman (zemin kattaki apartman) ile ilgili olarak

AİHM, bu şikâyetin AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka bir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını tespit etmektedir. Dolayısıyla, sözkonusu şikâyetin kabuledilebilir ilan edilmesi uygun olacaktır.

AİHM, polislerin başvuranlar Muhacır ve Süleyman ile ailelerinin oturduğu zemin kattaki apartmanda gerçekten bir arama yaptıklarını not etmektedir. Dolayısıyla burada tartışmasız başvuranların konut dokunulmazlığı hakkına müdahale edilmiştir. Bu nedenle, öncelikle sözkonusu müdahalenin 8. maddenin 2. paragrafı bakımından haklı olup olmadığının belirlenmesi uygun olacaktır.

AİHM, ihtilafli müdahalenin yasal temeli olduğunu ve eski Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 94. maddesine dayandığını gözlemlemektedir. Ayrıca, aramanın olası hapisten kaçmaları engellemek için yapıldığını göz önüne alan AİHM, müdahalenin kamu düzeninin korunması ve suçun önlenmesi gibi meşru amaçları hedeflediğini not etmektedir. Her ne kadar başvuranlar aramanın iç hukuka uygun olmadığını iddia etseler de, AİHM mevcut davada bu hükmün uygulanma şeklinin, sözkonusu tedbirin gerekli görülmesinde etkili olabileceği kanaatine varmaktadır (bakınız, bu yönde, *Belçika aleyhine Van Rossem davası*, n° 41872/98, prg. 39, 9 Aralık 2004).

AİHM, gereklilik kavramının acil bir sosyal ihtiyaca dayalı ve özellikle izlenen meşru amaçla orantılı bir müdahale anlamına geldiğini hatırlatmaktadır (bakınız, diğerleri arasından, *İsviçre aleyhine Camenzind davası*, 16 Aralık 1997, prg. 44, *Derleme* 1997-VIII). Her ne kadar Sözleşmeciler Devletler'in müdahalenin gerekliliği konusunda takdir payı bulsun da, bunun bir Avrupa denetimiyle birlikte yürütülmesi gerekmektedir. 8. maddenin 2. paragrafında yer alan istisnalar, dar bir yorum payı bırakmakla kalmayıp, gerekli görüldüğü durumlarda inandırıcı olma zorunluluğu da getirmektedir (*Belçika aleyhine Ernst ve diğerleri davası*, n° 33400/96, prg. 113, 15 Temmuz 2003, ve *Rusya aleyhine Smirnov davası*, n° 71362/01, prg. 43, CEDH 2007-VII).

AİHM'nin içtihadına göre, Sözleşmeciler Devletler bazı suçlar için maddi delil toplamak amacıyla evlerde arama yapma gibi tedbirlerin gerekli olduğuna karar verebilir. AİHM, böyle durumlarda, müdahaleyi haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelerin alaka ve yeterliliği ile yukarıda belirtilen orantılılık ilkesine uygunluğunu denetlemektedir. Bu son noktada AİHM, öncelikle iç hukuktaki yasa ve ilgili uygulamaların bireyleri uygun ve etkili bir şekilde suiistimallere karşı güvence altına aldığından emin olmalıdır. AİHM, daha sonra ihtilafli müdahalenin, *pratikte*, izlenen amaçla orantılı olup olmadığını belirlemek için her davanın özel koşullarını incelemelidir. Bunu yaparken AİHM, aramayı gerektiren suçun ciddiyeti, arama emrinin çıkarılma koşulları ve ne şekilde çıkarıldığı, özellikle aramadan önce elde bulunan diğer delil unsurları, yine özellikle arama yapılacak yerin niteliği ve müdahalenin mantık dışı etkileri olmaması amacıyla alınan önlemler bakımından arama emrinin içeriği ve kapsamı ve son olarak da aramanın hedef aldığı kişinin itibarı üzerindeki olası yankıları gibi

kıstasları dikkate almaktadır (*Almanya aleyhine Buck davası*, n° 41604/98, prg. 45, CEDH 2005-IV, ve *Smirnov*, ilgili bölüm, prg. 44).

Mevcut davada AİHM, ilk önce ihtilaflı aramanın ilgili şahıslar hakkında yürütülen bir ceza soruşturması ya da ceza davası kapsamında düzenlenmediğini not etmektedir. Başvuranların herhangi bir suçtan şüpheli oldukları ne ortaya konulmuş ve ne de iddia edilmiştir.

Daha sonra AİHM, aramanın düzenlenme amacının bir tünel yoluyla tutukluların hapisten kaçmalarını engellemek olduğunu gözlemlemektedir. Hakimin hangi delil unsurlarına dayanarak ihtilaflı arama emrini çıkardığı açık bir şekilde ortaya konmamış, sadece emniyet müdürlüğünün Cumhuriyet savcısına gönderdiği yazıda yer alan oldukça genel, kısa ve öz açıklamalarla yetinilmiştir. Bu noktada AİHM, ceza mahkemelerinin ilgili şahısların evlerinde arama yapılmasını gerektirecek somut deliller olmadığı yönündeki tespitlerini kayda geçmektedir. Her halükarda, AİHM burada sadece cezaevi yakınlarında bulunan kırk dokuz adresle ilgili yoğun bir polis operasyonu yapıldığını not edebilmektedir. Dolayısıyla, sözkonusu müdahale, sistematik bir biçimde cezaevinin hemen yakınında bulunan tüm evleri hedef alan bir tedbirdir.

Arama emrinin içerik ve kapsamı ile ilgili olarak AİHM, belgenin kesin olmayan ifadelerle kaleme alındığını tespit etmektedir. Hakim arama emrini verirken, hiçbir konuda sınırlama koymamış, sadece tarihini ve bunun bir defaya mahsus olduğunu belirtmiştir. Aramanın gerekçesi ve neyin arandığı hakkında hiçbir bilgi içermeyen bu emir, bu şekliyle polisler için oldukça geniş bir yetki tanımıştır. Oysa AİHM'nin kanaatine göre, bir arama emrinin, aramayı yürüten polislerin belirlenen araştırma alanına uyum gösterip göstermedikleri konusunda kontrol imkânı sağlayan asgari bilgiler içermelidir (*Van Rossem*, ilgili bölüm, prg. 45).

Son olarak, aramanın yürütülme şekli ile ilgili olarak AİHM, arama sırasında bir hakim/savcı ya da eski Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 97. maddesine göre bir hakim/savcı olmadığı durumlarda yer alması gereken köy muhtarının da bulunmadığını gözlemlemektedir.

AİHM, demokratik toplumun menfaati doğrultusunda konut dokunulmazlığının sağlanması dikkate alınarak yapılması gereken bu ihtilaflı müdahalenin izlenen meşru amaçla makul bir orantı göstermediği sonucuna varmaktadır. Dolayısıyla bu noktada, başvuranlar Muhacir ve Süleyman ile ilgili olarak AİHS'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

B. Başvuranlar Ayten ve Abdullah (üst kattaki apartman) ile ilgili olarak

AİHM, 8. maddenin esas amacının bireyi resmi makamların keyfi müdahalelerine karşı korumak olması yanında, aynı maddenin güvence altına aldığı haklara saygı gösterilmesi amacıyla pozitif önlemlerin alınmasını da kapsadığını hatırlatmaktadır. Sözkonusu haklara saygı gösterilmesini sağlamada Devlet'in takdir payı bulunmasına rağmen, AİHM 8. madde gereğince Devlet'e verilen pozitif yükümlülüğün, ulusal düzeyde etkili bir soruşturma yürütülmesi ve bu nedenle usule ilişkin yükümlülüklerle saygı gösterilmesi ile ilgili konulara kadar gidebileceğini daha önce de belirtmiştir. Bu *daha ziyade*, niteliği ve kapsamı ne olursa olsun bir soruşturmanın iddia edilen olayları aydınlığa kavuşturmak, kamu güvenini sağlamak ve kamu görevlilerinin 8. madde bakımında her türlü kötü niyetli eylemlerine hoşgörü gösterildiği ya da suçta işbirliği yapıldığı görünümünü önlemek için yegâne yöntem olduğu durumlarda geçerlidir (*Türkiye aleyhine H.M. davası*, n° 34494/97, prg. 25, 8 Ağustos 2006).

AİHM, mevcut dava dosyasına bakıldığında, üst kattaki (başvuran Abdullah, erkek kardeşi Resul ve ailelerinin oturduğu) apartmanın giriş kapısının gerçekten polisler tarafından

zorlanıp zorlanmadığının kesin olarak anlaşamadığını kaydetmektedir. AİHM, böyle bir durumda, başvuranların, iddialarını kanıtlama imkânı bulamadığından ve olayların tespitinde yetkili mercilerin başvuranların bildirdiği şikâyetler karşısında yetersiz tepki gösterdikleri sonucu çıkmadığından emin olması gerektiğini hatırlatmaktadır (*H.M.*, ilgili bölüm, prg. 27).

Mevcut davada AİHM, 28 Kasım 2002 tarihinde başvuranların Aydın savcılığına resmi suç duyurusunda bulduklarını ve polislerin apartmanlarının giriş kapısını kırdıklarını savduklarını not etmektedir.

Bu suç duyurusundan sonra, Cumhuriyet savcısı sadece suçlanan polis memurlarını dinlemekle yetinmiş ve aile fertlerinin tanık olarak ifadelerine başvurmamıştır. Böylece, polis yetkililerinin verdikleri bilgileri şartsız bir şekilde doğru kabul eden Cumhuriyet savcısı, takipsizlik kararı vermiştir. Oysa AİHM'nin kanaatine göre, Cumhuriyet savcısı görevlendirildiği andan itibaren olayı gerçekten aydınlatma isteğiyle, suç duyurusunu çevreleyen koşulları incelemek zorundadır (*H.M.*, ilgili bölüm, prg. 29).

Dahası, AİHM ağır ceza mahkemesi önünde görülen ceza davası çerçevesinde olayın yeniden canlandırılması işleminin gerçekleştirildiğini gözlemlemektedir. Bu vesileyle yetkili merciler, bir kez daha bu noktaya açıklık getirme fırsatı bulmuşlardır. Oysa dosyadan anlaşıldığına göre, apartman kapısının fotoğrafı, makinenin flaşındaki bir arıza nedeniyle çekilememiştir. Ayrıca, yine dosyaya bakıldığında, olayın yeniden canlandırılması sırasında bu konuyla ilgili bir tespit yapıp yapılmadığı anlaşılmamaktadır.

Mevcut dava koşullarında, Cumhuriyet savcısının, başvuranların iddialarını aydınlığa kavuşturacak etkili bir soruşturma yürütmesi beklenirdi, ancak savcı bunu yapmamıştır.

AİHM ayrıca, başvurunun bu bölümünü kabuledilebilir ilan etmekte ve yukarıda açıklanan nedenlerle ve mevcut davada yürütülen soruşturmanın yetersiz olması dolayısıyla, başvuranlar Ayten ve Abdullah ile ilgili olarak AİHS'nin 8. maddesinin usule ilişkin yönüyle ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

IV. AİHS'NİN 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 6 ve 13. maddelerine atıfta bulunan başvuranlar, soruşturma ve ceza davasının etkisiz ve yetersiz olmasından şikâyet etmekte ve arama ile ilgili soruşturmayı yürüten Aydın Cumhuriyet Savcısı'nın tarafsız davranmadığını ileri sürmektedir.

Başvuranlar ayrıca, davalarının AİHS'nin 6. maddesi anlamında makul bir sürede görülmediğini savunmaktadır.

Başvuranlar, araç sürücüsü ile operasyondan sorumlu polis amiri hakkında kovuşturma açılmadığını eklemektedir.

Başvuranlar yine ağır ceza mahkemesi kararının gerekçesiz verildiğini savunmakta ve Tabipler Odası'nın raporu ile tanıkların ifadelerini dikkate alınmadığından şikâyetçi olmaktadır. Üstelik ruhsal travma, ulusal mahkemeler tarafından dikkate alınmamış ve bu travma ile yakınlarının ölümü arasında bir nedensellik bağı araştırılmamıştır.

Son olarak, başvuranlar davanın başka bir şehirde görülmesinden de şikâyetçi olmaktadır.

Şikâyetlerin soruşturma ve ceza davasının yetersizliği ve etkisizliği üzerine kurulmuş olması dolayısıyla AİHM, başvuranların AİHS'nin 2 ve 8. maddeleri açısından incelenen sorunlardan farklı birşey dile getirmediği kanaatine varmaktadır.

Ceza mahkemeleri önünde görülen yargılamanın süresi ile ilgili olarak AİHM, öncelikle mevcut davada dikkate alınması gereken dönemin, başvuranların müdahil taraf oluşturdukları 12 Temmuz 2001 tarihinde başlayıp, Yargıtay'ın karar verdiği 14 Şubat 2007 tarihinde son bulduğunu tespit etmektedir. Dolayısıyla bu dönem iki dereceli yargılama için yaklaşık beş buçuk yıl sürmüştür.

AİHM, daha sonra ihtilafli yargılamanın belli ölçüde karmaşıklık içerdiğini, yetkili mahkemelerin on iki sanığın karıştığı bir davayı yönettiklerini ve olayın yeniden canlandırılması, delillerin toplanması ve sanıklara isnad edilecek suçların belirlenmesi için oldukça uzun bir çalışma gerçekleştirdiklerini gözlemlemektedir. Adli makamların tutumu ile ilgili olarak AİHM, tüm yargılama süresince çabuk ve titiz davrandıklarını ve herhangi bir gecikmeye mahal vermediklerini gözlemlemektedir. AİHM, ayrıca adli makamların tutumunun adaletin doğru tecelli etme ilkesine uygun olduğunu kaydetmektedir. Özellikle, ağır ceza mahkemesi, olayları ve olayda adı geçenlerin sorumluluklarını belirlemek amacıyla çok sayıda adli işlem gerçekleştirmiştir. Olayların belirlenmesindeki zorluklar tüm aile fertlerinin ve – bazıları istinabe yoluyla olmak üzere – birçok tanığın dinlenmesini, olayların yeniden canlandırılmasını ve yüzleştirmelerin yeniden yapılmasını ya da tıbbi raporların yeniden incelenmesini gerektirmiştir. Tüm bu işlemleri dikkate alan AİHM, mevcut dava koşullarında, yargılama süresinin AİHS'nin 6. maddesinin 1. paragrafında öngörülen « makul süre » gereksinimine cevap verdiği kanaatine varmaktadır.

Polis aracı sürücüsü ile diğer polis memuru hakkında ceza kovuşturması yapılmaması ile ilgili olarak AİHM, AİHS'nin 6. maddesinin sağladığı güvenceler arasında bir başvurana üçüncü şahısları kovuşturma ve mahkûm ettirme hakkı ya da « şahsi intikam » hakkı tanınmadığını hatırlatmaktadır (*Fransa aleyhine Perez davası* [GC], n° 47287/99, prg. 70, CEDH 2004-I).

Son olarak, başvuranların davanın başka şehirde görülmesinden, ağır ceza mahkemesi kararının gereksiz olmasından ve bazı delil unsurlarının kabul edilmemesinden şikâyetçi olması dolayısıyla AİHM, bu şikâyetleri başvuranlar tarafından sunulduğu şekliyle incelemiştir. Elindeki unsurların tümünü göz önüne alan AİHM, AİHS tarafından güvence altına alınan hak ve özgürlüklerden hiçbirinin ihlal edilmediğini kaydetmektedir.

Bunun sonucu olarak, başvurunun bu bölümü açıkça dayanaktan yoksun olduğundan, AİHS'nin 35. maddesinin 3 ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmelidir.

V. AİHS'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar Abdullah ve Süleyman Aydemir, AİHS'nin 5. maddesine atıfta bulunmakta ve yakalanma ile gözaltına alınmalarında bir yasaya aykırılık bulunduğunu ileri sürmektedir.

Hükümet, altı aylık süre kuralına uyulmadığını savunmakta ve alternatif olarak sözkonusu tutuklamaların yasal olduğunu belirtmektedir.

Başvuranlar bu iddialara karşılık olarak, 27 Mart 2001 tarihinde savcılığa suç duyurusunda buldukları sırada, gözaltıların yasaya aykırılığında da şikâyetçi olduklarını dile getirmektedir. Başvuranlar, böylece altı aylık süre kuralına uyulduğunu savunmaktadır.

AİHM, her ne kadar başvurular gerçekten suç duyurusunda AİHS'nin 5. maddesine atıfta bulunmuş olsalar da, bu suç duyurusunun temelinde arama operasyonunun yattığını kaydetmektedir. AİHM, aynı şekilde yürütülen ceza soruşturmasının da yine arama ile ilgili olduğunu not etmektedir. Dolayısıyla AİHM, bu suç duyurusu ve onu takip eden ceza soruşturmasının altı aylık sürenin akışını askıya almadığı kanaatine varmaktadır.

Başvuranların gözaltı sürelerinin 15 Mart 2001 tarihinde, yani mevcut başvurunun sunulduğu 22 Mart 2004 tarihinden altı aydan fazla bir süre önce sona ermesi dolayısıyla AİHM, bu şikâyetin gecikmeli sunulduğu kanaatine varmaktadır (bakınız, bu yönde, *Türkiye aleyhine Erol davası* (karar), n° 15323/03, 26 Şubat 2008).

VI. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuranlar, maddi tazminat olarak 210 000 Euro ve manevi tazminat olarak 270 000 Euro talep etmektedir.

Başvuranlar ayrıca, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde görülen yargılama masraf ve giderleri karşılığında 20 000 Euro talep etmektedir. Başvuranlar, taleplerinin kanıt belgesi olarak bir sözleşme ile bir avukat ücreti makbuzu sunmaktadır.

Hükümet, bu taleplere itiraz etmektedir.

AİHM, tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında bir nedensellik bağı görememekte ve bu talebi reddetmektedir.

AİHM, maddi tazminat başlığı altında başvuranlardan Ayten Aydemir, Abdullah Aydemir ve Süleyman Aydemir'in her birine 5 000 Euro ve Muhacir Aydemir'in mirasçılarına ortaklaşa (eşi, K. Aydemir, ve çocukları, Ku. Aydemir, Ş. Yıldırımçakar, M. Aydemir, Ö. Aydemir, E. Aydemir ve Y. Alhan) 5 000 Euro ödenmesinin hakkaniyete uygun olacağı kanaatine varmaktadır.

Yargılama masraf ve giderleri konusunda ise, elindeki belgeleri ve yukarıda belirtilen kıstasları dikkate alan AİHM, Avrupa Konseyi'nin daha önce adli yardım başlığı altında ödediği 850 Euro'nun düşürülerek, tüm masraflar için beraberce 3 000 Euro ödenmesinin makul olacağı sonucuna varmaktadır.

AİHM, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artış eklenmesinin uygun olacağına hükmetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. AİHS'nin 8. maddesi hakkındaki şikâyetin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez olduğuna*;
2. AİHS'nin 8. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'ye çevrilmek ve her türlü vergiden muaf tutulmak üzere Savunmacı Hükümet tarafından:

- i. başvuranlar Ayten Aydemir, Abdullah Aydemir ve Süleyman Aydemir'in her birine 5.000 (beş bin) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;
 - ii. Muhacir Aydemir'in mirasçılarına (karısı K. Aydemir ve çocukları Ku. Aydemir, Ş.Yıldırımçakar, M. Aydemir, Ö. Aydemir, E. Aydemir ve Y. Alhan) ortaklaşa 5.000 (beş bin) Euro manevi tazminat *ödenmesine*;
 - iii. yargılama masraf ve giderleri için başvuranlara ortaklaşa 3.000 (üç bin) Euro *ödenmesine*;
4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğüne 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 24 Mayıs 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.